

Ferdig rapport om global turisme

SOGNDAL: Åtte forskarar, inkludert Stefan Gössling ved Vestlandsforskning, er i desse dagar klar med ein forskingsrapport om global turisme og klimaendringar, melder Vestlandsforskning. I mars 2007 fekk organisasjonen Experts in Climate Change and Tourism (ECLAT) i oppdrag frå The United Nations World Tourism Organization (WTO) å laga ein rapport som skulle oppsummera kunnskap om konsekvensar av klimaendr-

ingar i forhold til global turisme og også sjå på kva global turisme bidreg med i forhold til klimaendringar når det gjeld utslepp av klimagassar. Den fullstendige rapporten, skriven av åtte ekspertar inkludert Gössling, vil vera klar i desse dagar. Rapporten på 200 sider og med 500 referansar er den mest omfattande rapporten internasjonalt om interaksjon mellom turisme og klimaendringar.

– Aukar ulikskapane

OSLO: Regjeringa aukar ulikskapane i landet og har lite truverde i sosialpolitikken. Det meiner åleineforeldreforeininga. Bakgrunnen er at regjeringa har kome med nye vegleiande satsar for sosialhjelp for 2008. Satsene inneheld berre ei prisjustering på 2,5 prosent i ett år der Norges

Bank og Statistisk Sentralbyrå spår ein lønsvèkst for resten av samfunnet på rundt prosent. – Det vil seia at regjeringa ikkje vil at sosialklientar skal ha meir å rutta med i år enn i fjor og at dei samanlikna med resten av samfunnet vil få mindre, hevdar interesseorganisasjonen.

Systrending leiar nordisk språkprosjekt

■ ■ Sognamaolet er med ■ ■ Søkjer upåverka dialekt

LUSTER: Språkforskar Øystein A. Vangsnes har vore i Luster for å studera indresogndialekten som ledd i kartlegging av nordisk grammatikk.

– Luster vart valt for å representera indresogndialekt fordi målet der i mindre grad synest å vera i endring enn til dømes i Sogndal og på Leikanger, seier Vangsnes som arbeider ved Universitetet i Tromsø.

Nordiske dialektar

Like før jul stilte fem personar frå Gaupne seg til disposisjon for forskinga, for å bidra til kartlegginga av grammatisk variasjon i dialektar.

Prosjektet systrendingen Vangsnes leier, er eit nordisk samarbeid som går over fleire år. Til saman skal det samlast inn talemålsvarianter frå rundt 100 stader i Noreg, mellom dei Stryn, Bremanger, Jølster og Solund i Sogn og Fjordane, i tillegg til stader i dei andre nordiske landa.

Ulikt på Island

Mellom setningskonstruksjonane som vart testa, var plassering av *ikkje*.

Personane som deltok frå Luster, gjekk god for setninga «Kjell hadde lainge prøft å *ikkje* komma før saint pao arbei, men var meir tvilsame til formuleringa «Kjell hadde lainge prøft *ikkje* å komma før saint pao arbei». Prøvde forskarane seg med «Kjell hadde lainge prøft å komma *ikkje* før saint pao arbei» var dette noko som skurra i øyro på indresogningane, som blankt avviste denne måten å uttrykkja seg på.

– Men den siste, som ikkje blir brukt i Sogn, er den vanlege på Island, seier Vangsnes.

Hina og altande

Ved å studera innsamla data skal forskarane mellom anna sjå etter variasjonar i setningsoppbyggjing.

Mellom anna har Vangsnes sett på det ein kan kalla utropskonstruksjonar.

–På Systrond kan ein seia «Hina, alt ao'ra bila da va her!», seier Vangsnes.

Til å uttrykkja tilsvarande i Gaupne, fann han formuleringa «So altande bila da va her!»

–Ein sogndøl eg snakka med meiner eldre folk der vil seia «Alteran bila da va!». Førebels er eg ikkje i stand til å forklara desse uttrykka, men eg kjem til å grubla vidare på det, seier språkforskarer frå Systrond.

Upåverka talemål

Gjennom samtale, intervju og vurdering av eksempelsetningar frå eit spørjeskjema som personane får lest opp, får forskarane god innsikt i dialektvariasjonen.

Til akkurat denne undersøkinga ynskjer forskarane folk som er fødte og oppvaksne på staden og har foreldre som er frå nærområdet. For å sikra å innhenta ein dialekt som er minst mogleg påverka andre stader frå, er det ein fordel at personen ikkje har budd for mykje borte frå heimstaden og ikkje har mykje utdanning.

– Har folk mykje utdanning endrar ofte språket seg litt, men det er individuelt. Mange er medvitne på språket «sitt» sjølv om dei er høgt utdanna, seier Vangsnes.

Storsamling

I alt er ni nordiske universitet med på prosjektet Nordisk dialektsyntaks, der likearta talemålsmateriale blir systematisk samla inn.

Målet er å få ferdigstilt ein elektronisk søkbar dialektsamling i løpet av 2010. Dialektsamlinga vil først og fremst verta ein sær nyttig ressurs for språkforskarar, men vil også kunna brukast til andre føremål.

– Me trur dette kan vera ein viktig ressurs til skulebruk og generell dialektundervisning, meiner Vangsnes.

Renate Sæle
renate@sognavis.no